

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 42

Заснований в 1996 році

Рівне – 2009

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 42. — Рівне: РДГУ, 2009. — 186 с.

Збірник наукових праць містить статті з проблем викладання мов і літератур світу, а також з теорії і методики виховання, професійної орієнтації, розвитку та навчання учнів і студентів.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 27.11.2009 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 01.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2009

Там я голову владарну
 Їй на ручки покладу,
 В королеви ясных очах
 Царство все моє знайду!»

Хоча переклад художньої літератури не можна вважати досконалим джерелом для вивчення іншої культури, оскільки, як ми вже зазначали в художньому творі автор відображає суб'єктивне сприйняття реальної дійсності, що його оточує, проте художня література та її переклад є одним із джерел для міжкультурної комунікації. І роль Лесі Українки як перекладача в значній мірі сприяє міжкультурній комунікації українського народу та багатьох народів світу.

Отже переклад являє собою ту діяльність, котра подібна мистецтву, оскільки в основі перекладу знаходиться так зване творче «перевыражение» об'єктів дійсності. Головною категорією, якою оперує переклад, є перекладацький еквівалент, котрий є анологічним створеному автором першоджерела художньому образу. Цей же художній образ, а не реальна дійсність виступає і об'єктом відтворення в перекладі. Тому перекладна література не може бути єдиним та достовірним джерелом інформації про інші культури, але вона може сприяти міжкультурній комунікації, оскільки надає важливу інформацію про те, як факти реальної дійсності іншої культури знаходять своє відображення у свідомості окремих представників даної культури. Цим самим ми маємо можливість порівняти, як загальні поняття, котрі закріплені у суспільній свідомості можуть відтворюватися у свідомості окремих індивідів.

ЛІТЕРАТУРА

1. А.В. Федоров Основы общей теории перевода (Лингвистические проблемы). Изд-е 4, перераб. и доп. – М.: Высшая школа, 1983. – 416 с.
2. Анна Лилова Введение в общую теорию перевода: монография, перевод с болгарского Лихачевой Л.П. – М.: Высшая школа, 1985. – 287 с.
3. Верещагин Е. М., Костомаров В. Н. Язык и культура. – М., 1990. – 269 с.
4. Виноградов В.С. Перевод. Общие и лексические вопросы. Учебное пособие. – 3-е издание. – М.: Книжный дом «Университет», 2006. – 237 с.
5. Комиссаров В. Н. Лингвистика перевода. - М.: Международные отношения, 1980. – 167 с.
6. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. Курс лекций. – М.: ЭТС, 2000. – 192 с.
7. Леся Українка. Зібрання творів у дванадцяти томах. Видавництво «Наукова думка». – Київ, 1975. Т.2
8. Леся Українка. Зібрання творів у дванадцяти томах. Видавництво «Наукова думка». – Київ, 1977. Т.6
9. Леся Українка. Зібрання творів у дванадцяти томах. Видавництво «Наукова думка». – Київ, 1976. Т.7
10. М.Рильський. Проблеми художнього перекладу/Мистецтво перекладу. – Київ: Рад. письм., 1975. – 343 с.
11. О.Бургартд. Леся Українка і Гейне. // Леся Українка .Твори. т. IV Переклади. під заг. ред. Якубського. – Книгоспілка, 1927. – ст. XIX.
12. С.Г. Тер-Минасова. Язык и межкультурная коммуникация. Учебное пособие для студентов, аспирантов и соискателей по специальности «Лингвистика и межкультурная коммуникация». – М.: Слово, 2000. – 262 с., С.29 и след.
13. W.Koller Einführung in die Übersetzungswissenschaft. 7. Auflage von 2004, 343 Seiten, 16 Abb., 1 Tab., Paperback Verlagsgemeinschaft AULA – Verlag, Quelle Meyer Verlag, Limpert Verlag. – S. 26

Резюме. В данной статье автор поднимает вопрос о возможности рассмотрения перевода как искусства, о роли перевода во взаимопонимании различных культур, языков и народов. Также на примере деятельности выдающейся украинской поэтессы Лесы Украинки как переводчика автор анализирует роль переводчика как творца.

Ключевые слова: межкультурная коммуникация, искусство, художественный образ, художественный перевод.

The summary. In this article author focuses on a question of possibility to consider the process of translation as an art. The role of translation in mutual intelligibility of different cultures, languages and people is also regarded. By the example of translator's personality of brilliant poet Lesya Ukrainka, author analyses the role of translator as a creator.

Key words: intercultural communication, art, character, literary translation.

Одержано редакцією 04.09.2009 р.

УДК: 37.036: [373. 5 + 372]

Л.А. ЯНЦУР

ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ДИТЯЧИЙ САДОК-ШКОЛА

Резюме. Стаття присвячена проблемі інтересу до образотворчої діяльності старших дошкільників в плані підготовки їх до навчання в школі. Розкриваються шляхи формування даного інтересу.

Ключові слова: інтерес (естетичний, художній), інтерес до образотворчої діяльності, підготовка до школи, дитячий садок, школа, старші дошкільники, першокласники.

Постановка проблеми.

Соціально-політичні процеси сучасної України – духовне відродження, національно-державне будівництво, гуманізація та демократизація суспільства – вимагають реформування освіти, виведення її на рівень розвинутих країн світу. В основних програмних документах, зокрема законах України „Про освіту”, „Про дошкільну освіту”, Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні та ін. визначені пріоритетні напрями розвитку системи національного освіти. Нова українська школа повинна забезпечувати всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, сприяти виявленню талантів, розумових здібностей, зміцнення фізичного здоров'я дітей.

Особливо важливим сьогодні є пошуки шляхів і умов підготовки дітей до навчання в школі. [8] Однією із таких умов, на думку вчених (Т.С. Комарова, М.В. Вовчик-Блакитна), є образотворча діяльність. Важливою умовою формування діяльності дитини педагоги та психологи вважають інтерес, який виступає фоном для діяльності (А.І. Ковальов), сприяє успішному її протіканню, являючись одночасно мірилом цінності всієї виховної системи (М.О. Рибалко). Тому формування інтересу до образотворчої діяльності і стало предметом нашого дослідження.

В ряді досліджень інтерес розглядається в залежності від віку і його змістовної спрямованості. На думку Л.І. Божович, Л.А. Гордон та ін. розвиток інтересів підпорядковане логіці вікового розвитку. В кожному віці вони мають певну специфіку. Базуючись на цих теоретичних положеннях, вивчаються інтереси дітей як шкільного так і дошкільного віку. Багато досліджень присвячено вивченню інтересів школярів (А.П. Архипов, Н.Г. Морозова, Г.І. Щукіна та ін.), з яких значна більшість відведена вивченню інтересів молодших школярів (Ф.М. Гусейнова, А.К. Дусавицький, С.І. Киричук, О.Я. Миленський і ін.). Всі дослідники відзначають, що інтереси молодших школярів спрямовані, в основному, на окремі факти і явища. Вони характеризуються недостатньою узагальненістю і зв'язаною з цим слабкою вибірковістю. Відзначається, що інтереси виникають і зберігаються лише в „ситуації безпосередньої взаємодії з учителем, вимагаючи підтримки з його сторони. Поза цією ситуацією інтерес, як правило, швидко зникає” (А.К. Дусавицький) [3, 3]. В даних дослідженнях розкривається основний зміст навчальних інтересів молодших школярів, вікові й індивідуальні особливості їх розвитку, природа і структура, а також основні шляхи і способи їх формування (С.І. Киричук). [4] Велике значення приділяється вивченню пізнавальних інтересів (А.К. Дусавицький); вказується на необхідність враховувати інтерес учнів до таких предметів, як малювання, художня праця, музика, фізкультура і розвивати його пропорційно інтересу до основних предметів (Чо-Чун-Силь).

Б.І. Ананьєв, вивчаючи інтереси школярів, висловлює окремі положення відносно дітей дошкільного віку. Він стверджує, що основою різноманітних інтересів дошкільників є потреба в пізнанні оточуючої дійсності. Л.А. Гордон, який один з перших дав вікову характеристику інтересів дітей, відмічав, що для старшого дошкільного віку типовою є мінливість, нестійкість, випадковість інтересів.

Інтереси дітей дошкільного віку досліджувалися і психологами і педагогами. Є.Ф. Рибалко стверджує, що в дошкільному віці у дітей є частково сформовані інтереси і потреби в різних видах діяльності. Наявність інтересів помітно впливає на характер поведінки дитини. Інтерес стає суттєвим фактором, який лежить в основі активності і самостійності дошкільника. Це положення ми вважаємо особливо суттєвим при дослідженні інтересу до образотворчої діяльності, яка є художньою і включає естетичний аспект. Перш ніж дати характеристику інтересу до образотворчої діяльності, слід розглянути особливості естетичного і художнього інтересів.

Висвітленню проблеми естетичних інтересів, їх зв'язку з духовним життям суспільства, художньою культурою, потребами та орієнтацією особистості присвячені праці відомих філософів сучасності Г.З. Апресяна, І.А. Зязюна, М.С. Кагана та ін. [6]. За свідченням Б.Г. Ананьєва, Г.І. Щукіної [9], О.Н. Дем'янчук [2], М.С. Кагана, В.А. Філіпової та ін. естетичний інтерес спрямований на засвоєння прекрасного в мистецтві та навколишній дійсності. Він стимулює людину до естетичної активності, формується у взаємодії з пізнавальним інтересом, залежить від його широти, особливої спрямованості, виникає на основі сформованого рівня пізнавального інтересу, може випереджати його в розвитку, або відставати від нього, але завжди пов'язаний з процесом пізнання, підпорядковується йому. О.Н. Дем'янчук [2] естетичний інтерес розглядає як вибіркочу спрямованість особистості на пізнання мистецтва саме під впливом його емоційної привабливості. Специфічними особливостями даного інтересу є:

- 1) особливий зв'язок суб'єктивного і об'єктивного, який проявляється в тому, що в естетичних прагненнях виявляються ті властивості, яких безпосередньо в самому об'єкті ще немає, а народжуються лише в відношенні до цього суб'єкта і виступають як цінність для нього;
- 2) специфічна предметна спрямованість, яка зумовлюється особливим характером об'єктивно-суб'єктивних відносин. Естетичний інтерес на відміну від пізнавального, звернений не лише і не стільки до змісту, скільки до змістовної форми, яка для пізнаючої людини є естетичною цінністю;
- 3) в центрі даного інтересу – емоційні процеси. В структурі естетичного інтересу особлива роль належить вольовим процесам.

Складовою частиною естетичного інтересу є художній інтерес, який, на думку багатьох дослідників, спрямований на засвоєння прекрасного в мистецтві, формує естетичне становлення до нього. Художній інтерес зароджується на основі художньої діяльності і стимулює до активного засвоєння естетичних сторін навколишньої дійсності. Вивченню проблеми художніх інтересів присвячені дослідження П.І. Буцаєва,

Л.А. Нікольського, Ю.У. Фохт-Бабушкіна, Я.Я. Чарнецького і ін. Неодноразово проведені соціологічні вивчення інтересів школярів до найпопулярніших видів мистецтва дають можливість стверджувати, що практично немає учнів байдужих до мистецтва. При розгляді питання про місце образотворчого мистецтва в системі художніх інтересів школярів простежується спад інтересу дітей до предметів художнього циклу, особливо до уроків образотворчого мистецтва (від 52% в початкових класах до 3-5% в старших класах). Причину автори вбачають у труднощах практичного знайомства з цим видом мистецтва, в постановці викладання його в школі. Суттєву роль відіграє і низький рівень інтересу до цього виду мистецтва батьків і вчителів. В дослідженні Я.Я. Чарнецького [7] наступність в образотворчій діяльності дошкільників і молодших школярів розглядається як фактор формування художніх інтересів учнів першого класу. В результаті вивчення було виявлено взаємозв'язок, взаємозумовленість знань і художніх інтересів дітей і виявилось їх взаємозбагачення, підвищення рівня відповідності.

Виходячи з теоретичного аналізу психолого-педагогічних досліджень з даної проблеми, а також враховуючи власні дослідження [10; 11], ми вважаємо, що інтерес до образотворчої діяльності – це складне психологічне утворення; він включає емоційний настрій, виступає як вибіркова спрямованість на вивчення дітьми предметів і явищ оточуючої дійсності; поглиблює естетичні переживання, які збуджують до цієї діяльності; сприяє удосконаленню знань і вмій, є основою формування нахилів і здібностей; розвивається в результаті активної діяльності людини. Складовими його елементами є: 1) емоційні прояви, які складають основу даного інтересу і виражаються у позитивному переважаючому відношенні до діяльності; 2) прояви, які характеризують пізнавальну активність; 3) вольові зусилля в діяльності, які виражаються в зосередженості, самостійності і наполегливості в переборенні труднощів при виконанні образотворчих завдань. Як і інтересу взагалі, інтересу до образотворчої діяльності властиві предметна спрямованість, дієвість, широта, глибина і стійкість. Відповідно до цих якісних особливостей розрізняють інтереси до виду образотворчої діяльності, тематики матеріалу, активний і пасивний інтерес, різносторонній і обмежений, поглиблений і поверховий, відносно стійкий і нестійкий.

Як показали наші спостереження, така характеристика інтересу до образотворчої діяльності властива як старшим дошкільникам, так і молодшим школярам.

Результати дослідження та їх обговорення.

Наше дослідження було спрямовано на вивчення інтересу дітей до образотворчої діяльності в умовах дитячого садка і школи з метою підготовки дитини до школи. В експерименті приймали участь діти старших груп дитячого садка (ДНЗ №1 і НВК школа – дитячий садок №1 м. Рівне) і першого класу школи (ЗОШ №1 і №22 м. Рівне).

Вивчаючи стан готовності дітей першого класу до навчання в школі, ми зауважили, що в класах знаходяться діти з різним рівнем готовності до школи. Реформування системи освіти і перехід на 12-ти річний термін навчання, починаючи з 6-ти років, викликали значні труднощі у вчителів і батьків. Оскільки у батьків немає альтернативи початку навчання, вони все частіше намагаються віддавати дитину до школи пізніше. Щороку зростає кількість першокласників семи- чи навіть восьмирічного віку, які навчаються в класах з шестирічними дітьми. Якщо у 2007 році в обстежуваних нами перших класах в основному всі діти були шестирічного віку і лише 1 дитина семирічка, то у 2008 р. з 55 першокласників одна дитина восьмирічна, 5 – семирічні, а останні шестирічні.

Вже в старших групах дитячого садка основна увага вихователів і батьків зосереджується на підготовці дитини до школи з читання, математики і все менше уваги приділяється оволодінню дитиною різними видами продуктивної діяльності. Саме це викликає у вчителів найбільшу тривогу і ускладнює оволодіння технікою письма. В більшості дітей (70%) погано розвинута дрібна моторика рук, координація рухів руки і ока, їх діяльність більше носить процесуальний, а не результативний характер, тобто дітей в основному цікавить процес, а не результат, що характерно для молодших дошкільників. Але найважче вчителям з тими дітьми, які ще до школи оволоділи невірними рухами письма, так як у дитячому садку чи вдома вони вправлялися в написанні букв. Тому стала проблема переучування, а це створювало великі труднощі і психологічний стрес для дитини.

Як показали результати анкетування батьків, переважна більшість дітей – 90% – з радістю і бажанням йшли до школи. В більшості учнів ставлення до школи протягом перших місяців навчання не змінилося, а в 25% дітей змінилося в негативну сторону. Причина – труднощі в навчанні, відповідальність, виконання домашніх завдань і т.п. З перших днів навчання в школі вся увага вчителів і батьків зосереджена на оволодіння читанням, математикою, письмом. Іншим видам діяльності, зокрема продуктивним, приділяється незначна увага. Хоча окремі дослідження психологів і педагогів довели, що у всебічному розвитку і підготовці дитини до школи надзвичайно велика роль відводиться її практичній діяльності. Серед таких видів Т.С. Комарова [5] та М.В. Вовчик-Блакитна [1] особливо виділяють зображувальну діяльність і, зокрема, малювання. Тому саме образотворча діяльність, при вірній її організації, може стати важливим засобом підготовки дитини до школи. Цьому сприяють такі умови: організація занять образотворчою діяльністю старших дошкільників у тісній співпраці дошкільного закладу і сім'ї, опора на інтерес дітей до неї та спрямування образотворчої діяльності на розвиток дрібних м'язів руки.

Вивчаючи стан готовності дітей першого класу до навчання в школі та організацію образотворчої діяльності в старших групах дитячого садка і початкової школи, ми помітили залежність рівня готовності

дитини до школи від рівня її інтересу до образотворчої діяльності. Чим більше дитина займається образотворчою діяльністю, тим легше і швидше вона оволодіває технікою письма, краще організовує свій час, доводить розпочату справу до кінця, оволодіває вмінням свідомо підпорядковувати свої дії необхідним вимогам.

В останні роки спостерігається спад інтересу дітей до занять образотворчою діяльністю як в старших групах дитячого садка, так і в першому класі школи. Не дивлячись на те, що в дитячому садку створені необхідні умови для занять образотворчою діяльністю, проте займатися цією діяльністю самостійно, в вільний від занять час, дитина майже не має коли, так як зайнята різними видами організованих занять і іншими формами роботи. Батьки вдома також більше уваги приділяють заняттям дитини читанням, математикою, ніж образотворчою діяльністю. В першому класі дитина практично не має часу для занять улюбленою діяльністю, тому все рідше займається нею. З анкет батьків відомо, що перед вступом до школи більшість дітей займалися образотворчою діяльністю і це переважно ті, які відвідували дитячий садок. Хоча 10% дітей не займалися жодним видом образотворчої діяльності. Відповідно й інтерес їх до цієї діяльності практично відсутній. Більшість вільного часу вдома діти проводять біля телевізора чи за комп'ютером. Продуктивні види діяльності стали в меншій пошані, так як вони потребують допомоги батьків (підготовка робочого місця, підбір матеріалу, заохочення дітей до даного виду діяльності і т.п.). Не всі батьки усвідомлюють значення образотворчої діяльності у всебічному розвитку дитини. У більшості з них відсутній інтерес до даної діяльності, оскільки вони практично самі недосконало володіють нею. Тому формування інтересу до образотворчої діяльності з метою підготовки дитини до школи в старшій групі дитячого садка ми вважаємо ефективним проводити у тісній співпраці з сім'єю. З самого початку навчального року ми залучали батьків до придбання матеріалів для малювання, ліплення, аплікації, так як у дітей цього віку розширюються можливості використати різних матеріалів: для малювання не лише гуашеві фарби і олівці, але й акварельні фарби, фломастери, вугілля і ін.; для ліплення не лише глина і пластилін, а й солоне і заварне тісто, віск, пластик і ін.; для аплікації не лише папір, а й природній і покладковий матеріал. Націлювали батьків на те, які з цих матеріалів доцільно використовувати вдома, як краще організувати куточок для занять образотворчою діяльністю, де дитина зможе займатися, коли прийде додому.

На перших батьківських зборах ми познайомили батьків з результатами обстеження першокласників, з тими проблемами, які найбільше тривожать вчителів і затрудняють процес навчання дитини в школі. Цією проблемою є неготовність дитини до письма, слабо розвинуті дрібні м'язи кисті руки, неправильно сформовані навички користування олівцем і пензлем і т.п. І вирішити цю проблему можна при спільних зусиллях сім'ї і дошкільного закладу, залучивши дітей до найдоступнішої і найцікавішої для них образотворчої діяльності. Але потрібно було, перш за все, зацікавити цією діяльністю батьків. Виявилось досить ефективним ознайомлення батьків з правилами малювання олівцем і пензлем, з технікою зображення окремих предметів, з використанням при цьому різних матеріалів і технік. Отримавши усну інформацію на батьківських зборах, більшість батьків стали активніше сприймати інформацію письмову, тобто наочно вивішену в куточку для батьків.

Зацікавивши батьків і залучивши їх до спільної роботи з підготовки дітей до школи засобами образотворчої діяльності, ми спрямували роботу на розвиток м'язів кисті руки, використовуючи при цьому різні види зображувальної діяльності. Основну увагу спочатку зосередили на ліпленні, яке є основою всіх видів образотворчої діяльності і найбільше розвиває м'язи кисті руки дитини, таким чином готує її до інших видів діяльності. Використання тіста і паперової маси на заняттях з ліплення в дитячому садку викликало у них інтерес і стимулювало до використання цього матеріалу для ліплення вдома. Застосування прийомів обривання в аплікації досить ефективно вплинуло на оволодіння дітьми прийомами вирізування.

Ми помітили, що непосильні дітям завдання викликають у них страх, невпевненість у своїх силах, що провокує спад інтересу до занять образотворчою діяльністю. Особливо найбільші труднощі викликають у дітей заняття з малювання, так як вони вимагають більш досконалого розвитку дрібних м'язів кисті руки. Тому цьому виду діяльності слід приділити більше уваги.

Так як в старшому дошкільному віці основне завдання образотворчої діяльності – це створення художнього образу, а питання техніки на цьому етапі є другорядним, тому роботу з основними інструментами для малювання слід подавати цікаво, частіше у казковій невимушеній формі, при цьому створивши позитивну психологічно невимушену обстановку, вселивши у дітей впевненість у своїх силах, інтерес до одержання позитивного результату.

З метою розширення художніх знань батьків про види і жанри образотворчого мистецтва, основні відомості з кольорознавства, було проведено відкрите заняття для батьків, на якому діти продемонстрували ці знання. Тісна співпраця з сім'єю може допомогти швидше і ефективніше вирішити завдання технічної сторони і зацікавити їх цією роботою. Особливо ефективними, на нашу думку, були зошити з малювання, які ми запропонували батькам для роботи з дітьми вдома. У зошиті вміщені правила малювання олівцем і пензлем, перелік матеріалів для малювання; запропоновані вправи для малювання ліній олівцем чи фломастером, вправи для малювання ліній пензлем з інструкцією для її виконання; вправи на засвоєння техніки штрихування, розфарбовування олівцем і фломастерами, фарбами; відомості про основні і похідні кольори, техніку малювання дерев і вправи з декоративного малювання. Виконання даних вправ дитиною вдома пропонувалося батькам в міру оволодіння нею технікою роботи в дитячому садку.

Особливо великий інтерес викликали у дітей заняття з малювання, спрямовані на розвиток дрібних м'язів руки, координації рухів руки і ока. Це такі заняття як: „Осіній листопад”, „Падає дощ”, „Падає сніг”, „Зимові візерунки”, „Квітучий луг”. Вдома і в час вільний від занять дітям можна запропонувати кальковий і крапковий малюнок, проведення хвилястих і ламаних ліній за пунктиром.

Залучення дітей до декоративного малювання за мотивами українських народних промислів (петриківського розпису, писанкарства, української вишивки) продемонструвало не лише рівень технічних вмінь і навичок дітей, а й інтерес їх до народних промислів. Надзвичайним відкриттям для дітей було те, що майстри петриківського розпису квіти малюють не лише пензликом, а й ложиною рогажі, ягоди пучкою. З тими дітьми, в яких особливо проявився відносно стійкий інтерес до декоративного малювання, можна проводити заняття гуртка з петриківського розпису. Особливий інтерес викликає у дітей заняття з писанкарства, яке проводиться напередодні Великодня. Дане заняття продемонструвало рівень технічних вмінь, радість і гордість за результати своєї роботи. Вони з захопленням розповідали батькам про сам процес розписування яєць. А це в свою чергу зацікавило батьків. Деякі мами навіть придбали писачки і виявили бажання познайомитися з самим процесом виготовлення писанки. Заняття вишивки хрестиком вимагало від дітей найбільшої координації рухів руки і ока. Діти вчилися малювати хрестики на аркуші паперу в клітинку. Такі справи можуть бути завершальними в плані підготовки дитини до школи.

Ми впевнені, що така спільна робота дитячого садка і сім'ї по формуванню у дітей інтересу до образотворчої діяльності з метою підготовки їх до школи забезпечить подальший розвиток цього інтересу під час навчання в школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вовчик-Блакитна, М. В. Підготовка дітей до школи в дитячому садку [Текст] / М.В. Вовчик-Блакитна. – К.: Державне учбово-педагогічне видавництво „Радянська школа”, 1961. – 38 с.
2. Дем'янчук, О. Н. Естетичний інтерес як педагогічна проблема [Текст] / О.Н. Дем'янчук // Психологія і педагогіка – 1995. – №3. – С. 12-16.
3. Дусавицкий, А. К. Исследование развития познавательных интересов младших школьников в зависимости от способа обучения [Текст]: автореф. дис. ... канд. психол. наук. – М., 1975. – 24 с.
4. Киричук, Е.И. Учебные интересы младших школьников [Текст] / Е.И. Киричук. – К.: Радянська школа, 1982. – 128 с.
5. Комарова, Т. С. Подготовка детей к школе в процессе ее изобразительной деятельности как фактор приемственности [Текст] / Т.С. Комарова // Детский сад от А до Я. – 2007. – №5. – С. 95-110.
6. Философский словарь [Текст] / Ред. И.Г. Фролова. – М.: Изд-во политической литературы, 1989. – 815 с.
7. Чарнецкий, Я. Я. Приемственность в изобразительной деятельности дошкольников и младших школьников как фактор формирования художественных интересов учащихся 1 класса [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук. – М., 1978. – 17 с.
8. Череваня, Н. І. Підготовка дітей до школи [Текст]: монографія / Н.І. Череваня. – Херсон. Айлант, 2007. – 168 с.
9. Шукина, Г. И. Педагогические проблемы формирования познавательных интересов учащихся [Текст] / Г.И. Шукина. – М.: Педагогика, 1988. – 208 с.
10. Янцур, Л. А. Психолого-педагогічна характеристика інтересу до зображувальної діяльності дошкільників [Текст] / Л.А. Янцур // Оновлення змісту, методів та організаційних форм художньо-естетичного виховання учнівської та студентської молоді. Збірник наукових праць: Наукові записки РДПІ. Випуск 3. – Рівне: РДПІ, 1998. – С.20-27.
11. Янцур, Л. А. Особливості інтересу до зображувальної діяльності у старших дошкільників [Текст] / Л.А. Янцур // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць: Наукові записки РДПІ. Випуск 6. – Рівне: РДПІ, 1999. – С. 75-79.

Резюме. Стаття посвячена проблеме интереса к изобразительной деятельности старших дошкольников в плане подготовки к школе. Раскрываются пути формирования данного интереса.

Ключевые слова: интерес (эстетический, художественный), интерес к изобразительной деятельности, подготовка к школе, детский сад, школа, старшие дошкольники, первоклассники.

The summary. The article is devoted to a problem of interest in imitative arts at the senior children under school age during their preparation to school. Uncovering the ways of formation this interest.

Key words: interest (aesthetic, artistic), interest in imitative arts, preparation to school, kindergarten school, senior children under school age, first-formers.

Одержано редакцією 25.10.2009 р.

УДК: 37.015.3: 811.111'25

А.С. ДУБРОВА., В.М. ТРОФІМЧУК

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ І УМОВИ ЇХНЬОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Резюме. В статті розглядаються проблеми психолого-педагогічних можливостей навчального перекладу і умови їхньої реалізації. Звертається увага на роль перекладу і ефективність використання його у навчальному процесі.

ЗМІСТ

Бабік О.С. Професіоналізм вчителя як важливий фактор при навчанні іноземної мови у дошкільному навчальному закладі.	3
Ботвінко О.М. Використання комп'ютерних технологій у процесі навчання іноземної мови в загальноосвітній школі.	7
Гронь Л.В. Вимоги до іншомовних текстів для розвитку вмінь розповіді на початковому ступені навчання на мовних факультетах вищих навчальних закладів.	11
Коломієць Н.М. Прийоми Блейна Рея в методі природовідповідності Джеймса Ашера.	15
Корженевська О.В. Організація самостійної роботи учнів – важливий фактор інтенсифікації навчального процесу.	19
Салюк І.Я. Особистісно-орієнтований підхід у детермінації розвитку іншомовного мовлення школярів.	23
Кропивко І.М., Снічук О.А. Використання ресурсів і послуг мережі Інтернет у викладанні іноземних мов.	28
Цаль Т.В. Використання методів педагогічного стимулювання на початковому етапі навчання іноземної мови у вищому навчальному закладі та новітні технології.	36
Чорнолоз О.О. Теоретичні основи викладання чеської мови для студентів-філологів у вищому навчальному закладі.	41
Якимчук А.В. Рефлексивні механізми навчання підлітків англomовної комунікації.	44
Волошун А.А. Проблеми застосування сучасних технологій в процесі засвоєння лексики на початковому етапі викладання іноземної мови.	50
Зінчук І.В. Зорова наочність як засіб семантизації іншомовної лексики.	53
Мороз Л.В., Кушнір Н.В. Специфіка роботи над термінами на заняттях іноземної мови у вищому навчальному закладі.	58
Мороз Л.В., Паішко І.О. Основні питання принципів і критеріїв відбору та засвоєння лексичного мінімуму студентами немовних спеціальностей вищих навчальних закладів.	63
Ніколайчук Г.І. Особливості діалогу в процесі формування комунікативних умінь дитини дошкільного віку.	65
Середюк Л.А. Використання автентичної газетної хроніки на уроках німецької мови.	70
Турко І.-М.Б. Теоретичні аспекти вивчення творчості поетів-імажистів у вищих навчальних закладах.	72
Бричок Б.П. Використання інтерактивних технологій у процесі професійної підготовки вчителів початкових класів.	77
Джеджера К.В. Удосконалення мовлення як проблема формування культури спілкування студентів у вищих навчальних закладах.	80
Дуброва А.С., Снічук О.А., Трофімчук В.М. Принцип взаємопов'язаного навчання різних видів мовленнєвої діяльності з урахуванням їхніх особливостей і прискореним навчанням сприйняття мовлення.	83
Кочубей О.С. Особливості формування іншомовної компетенції студентів-філологів у вищому навчальному закладі.	85
Мазурок О.М. Інноваційні методи навчання іноземних мов у вищій школі в контексті гуманістичної парадигми освіти.	89
Мороз Л.В., Ковалюк В.В., Черуха Н.В. Інтерпретація закономірностей засвоєння іншомовних слів студентами немовних спеціальностей вищих навчальних закладів.	92
Павелків К.М. Філософські та загальнотеоретичні засади дослідження проблеми формування рефлексивної культури майбутнього вчителя.	95
Перішко І.В. Розвиток інтелектуальних здібностей обдарованих школярів на основі проектної іншомовної діяльності.	100
Пивоварчук Т.О. Фактори розвитку комунікативних здібностей студентів.	106
Тадєєва М.І., Пархомчук М.М. Рання іншомовна освіта в європейських педагогічних традиціях.	109
Воробйова Л.М. Психолінгвістичні аспекти навчання іноземних мов.	113
Гончарук Р.А. Роль перекладу у міжкультурній комунікації і педагогічній соціалізації.	117
Янциур Л.А. Формування інтересу до образотворчої діяльності в системі дитячий садок-школа.	122
Дуброва А.С., Трофімчук В.М. Психолого-педагогічні можливості навчального перекладу і умови їхньої реалізації.	126
Шурин О.І. До питання формування педагогічної культури майбутніх вчителів у процесі фахової підготовки.	129
Войтович І.С. Батишкіна Ю.В. Комп'ютерні інформаційні технології в реалізації навчальних і наукових проектів у педагогічних вищих навчальних закладах.	131
Шутяк В.Г. Формування у молодших школярів позитивного ставлення до праці.	135
Полицук Н.В. Особистісно-орієнтована технологія навчання при підготовці фахівців з технологічної освіти.	139

Яциур М.С. Курсова робота з методичних дисциплін у кредитно-модульній системі організації навчального процесу.	141
Герасименко О.А., Герасименко Н.П. Методи реалізації пошуково-дослідницьких проектів на заняттях з трудового навчання у 7-9 класах з використанням інформаційно-пошукових технологій.	147
Трофімчук Л.О. Проблема оптимального вибору методів активізації пізнавальної діяльності учнів у процесі позаурочних занять.	152
Грипич С.Н. Моральне виховання молодших школярів і дитяча література (психолого-педагогічний погляд на проблему).	156
Попчук О.В. Інноваційні технології навчання як умова розвитку професійної культури майбутніх фахівців документознавства та інформаційної діяльності.	160
Трофімчук В.М. Сутність і класифікація художньо-конструкторських знань та умінь старшокласників, які формуються у процесі трудового навчання.	164
Войтко А.І. Педагогічна підтримка професійного самовизначення учнів 8-9 класів на основі професійних проб.	168
Сіпайло В.О. Використання сучасних систем крою проектування одягу при підготовці майбутніх вчителів технологій.	173
Мохнюк Р.С. Формування громадянської культури студентства – проблема сучасного виховання.	178
Відомості про авторів.	183

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 42

Заснований у 1996 р.

Відповідальний редактор збірника Мороз Л.В..

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.

Технічний редактор Кравчук В.Ю.

Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 25.10.2009 р. Підписано до друку 27.11.2009 р.

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.

Ум. друк. арк. 30,6. Обл. вид. арк. 31,2. Замовлення № 79/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31

Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 42.— Рівне: РДГУ, 2009. — 186 с.**

ISBN 966 — 7281 — 09 — 01.

Збірник наукових праць містить статті з проблем викладання мов і літератур світу, а також з теорії і методики виховання, професійної орієнтації, розвитку та навчання учнів і студентів.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20